

**ULUSLARARASI KİŞİSEL HÂL KOMİSYONU (CIEC)
GENEL KURULUNUN EVLİLİK HUKUKUNA
İLİŞKİN TAVSİYE KARARI**

Çeviren : Doç. Dr. Rona AYBAY

Çevirenin Notu :

Uluslararası Kişisel Hal Komisyonu (Commission Internationale de l'Etat Civil) Eylül 1948 de Amsterdam'da kurulmuş ve Belçika, Fransa, Hollanda, İsviçre ve Lüksemburg tarafından mektup değişimi yoluyla tanınmıştır. Bu devletler, UKHK (CIEC)'nin çalışmalarını kolaylaştırmak ve daha etkili hale getirmek için 25 Eylül 1950 de Bern'de bir Protokol imzalamışlardır.

Uluslararası Kişisel Hal Komisyonu'nun amacı, şöyle özetlenebilir: Çeşitli ülkeler arasında, kişisel hâlle ilgili yasalar ve belgeler konusunda bilgi alışverişini kolaylaştırmak; bunların ıslahı için hukuki ve teknik çareler araştırmak.

UKHK'nun kurucusu olan 5 devlete, sonraki yıllarda 7 devlet daha katılmış ve böylece üye devlet sayısı 12'ye ulaşmıştır. Günümüzdeki duruma göre, UKHK üyesi olan devletler şunlardır:

Avusturya, Belçika, Federal Almanya, Fransa, Hollanda, İspanya, İsviçre, İtalya, Lüksemburg, Portekiz, Türkiye, Yunanistan,

Türkiye, kurucu devletlerden sonra, UKHK'na katılan ilk devlet olmuştur. (24 Eylül 1953).

UKHK, üye devletlerin kişisel hâllere ilişkin yasaları üzerinde incelemeler yaparak, ulusal yasalar arasındaki farklılıkları gidermek amacıyla 16 Sözleşme hazırlanmasını sağlamıştır. Komisyon, ulusal yasalar üzerindeki çalışmalarını "dokümantasyon fişleri" yoluyla üye devletlerden toplanan bilgilere dayanarak yürütmektedir. (Bu fişlerin içeriği için Bkz. EKER, Şevki; Milletlerarası Kişi Hâlleri Komisyonu (CIEC), Osman F. Berkî'ye Armağan, Ankara 1977, s. 288 v.d.).

3. No.lu Sözleşme (Kişisel Hâller Konusunda Uluslararası Bilgi Değişimi Sözleşmesi; Convention concernant l'échange international d'informations en matiere d'état civil) ile 4. no.lu Sözleşme (Öz adların ve soyadların değiştirilmesi konusunda Sözleşme; Convention relative aux changements de noms et de prénoms). 4 Eylül 1958 de İstanbul'da imzalanmıştır.

Çevirisini sunduğumuz, Evlilik Hukukuna ilişkin tavsiye kararı, UKHK Genel Kurulunun kabul ettiği iki tavsiye kararının ikincisidir. Birinci tav-

siye kararı, 28 Temmuz 1958 Cenevre Sözleşmesinin uygulanmasında, sığınıklara (mültecilere) verilmiş belgelerin düzenlenmesi ve tanınmasına ilişkindir; 8 Eylül 1967 tarihli Lüksemburg toplantısında kabul edilmiştir.

UKHK Genel Kurulunun 8 Eylül 1976 da Viyana'da yapılan toplantısında kabul edilmiş "Aile Hukukuna İlişkin Tavsiye Kararı"nın çevirisini ve Fransızca özgün (orijinal) metnini aşağıda sunuyoruz.

EVLİLİK HUKUKUNA İLİŞKİN TAVSİYE KARARI

(Genel Kurulun 8 Eylül 1976 Viyana toplantısında kabul edilmiştir)

Uluslararası Kişisel Hâl Komisyonu;

Evlenmenin, bütün üye devletlerde, erkekle kadının bir yetkili makam önünde belirtilmiş özgür istencine dayanmakta olduğunu; evlilik hukukuna ilişkin bazı kurallardaki farklılıklara karşın, konunun ana öğelerinde geniş bir görüş birliği bulunduğunu saptayarak;

UKHK (CIEC) üyesi devletler arasında, yürütülmekte olan reform çalışmaları vesilesiyle, konuya ilişkin yasaların yakınlaştırılması çabalarının güçlendirilmesinin istenir bir şey olduğunu dikkate alarak;

UKHK (CIEC) üyesi bütün devletlerde, evlilik bağının geçerliliğinin korunması kadar evliliğin kurulmasının kolaylaştırılması konusunda da genel bir eğilim bulunduğunu saptayarak;

UKHK (CIEC) Genel Kurulunun 8 Eylül 1976 Viyana toplantısı sırasında kabul edilmiş aşağıdaki ilkelerden esinlenilmesini, UKHK (CIEC) üyesi devletlerin yasama organlarına tavsiye eder :

I.

1. Irk, uyrukluk ya da din temeline dayanan hiçbir evlenme engeli konulamaz.
2. Evlenme, yönetsel nitelikte bir izne ya da meslek veya askerlik durumuna ilişkin bir önkoşula bağlanamaz.
3. Evlenme, tıbbi bir muayenenin sonuçlarına bağlanamaz.
4. Boşanma, boşanma hükmü hangi nedene dayanılarak verilmiş olursa olsun, yeniden evlenme için, geçici de olsa, bir engel sayılamaz.

II.

5. Beden ve zihin bakımından yeterli olgunluğa eriştiğini varsaydıran bir yaşa gelmiş olanlar dışındaki kişilerin evlenmelerine izin verilmez; bu yaş 15'den aşağı olamaz.
6. Velayet hakkını kullanan kişi veya kişilerin rızasının gerekli olduğu küçüklere ilişkin hallerde, küçüğün çıkarına dayanan bir yargı kararı bu rızanın yerine geçebilir.

III.

7. Evlendirme işlemi, önceden duyuruların yapılması koşuluna bağlanamaz.
8. Evlendirme işleminin yalnız medeni (civil) bir biçimde yapılabilmesi olanağı sağlanmalıdır:
9. Vekalet yoluyla evlenmeye, ancak istisnai durumlarda ve eşlerden birinin hazır bulunması koşuluyla müsaade edilebilir.
10. "Ölüm sonrası" evlenme yapılamaz.

IV.

11. Bir yargı kararıyla geçersizliği ilân edilinceye değin, evlenme geçerli sayılmalıdır.
12. Geçersizlik nedenlerinin sayısı asgariye indirilmelidir.
13. Çok sınırlı sayıdaki kişiler dışında, kimseye evlenmenin geçersizliği (butlan, fesih) davası açma hakkı verilmemelidir.
14. Evliyken evlenmiş olma ve evlenmeleri yasak hısımlar arası evlilik halleri dışında, kurulmasının üzerinden bir yılı aşkın süre geçmiş evliliğin geçersizliği dava edilemez. Evliyken evlenmiş olma halinde, birinci evlilik sona ermişse geçersizlik davası açılamaz.
15. Evlenmenin geçersizliği, eşlerin kişiliklerine ilişkin olarak geçmişe yönelik etkiler yaratamaz ve çocukların düzgün olmayan soydanlıkta sayılmalarına yol açamaz.

RECOMMANDATION RELATIVE AU DROIT DU MARIAGE

adopté par l'Assemblée Générale de Vienne le 8 septembre 1976

La Commission Internationale de l'Etat Civil, constatant que le mariage dans tous les Etats membres implique le libre consentement d'un homme et d'une femme exprimé devant une autorité compétente, constatant l'existence, au-delà de la diversité de certaines règles, d'une large communauté de vue sur les éléments essentiels du droit du mariage,

considérant qu'il est désirable de renforcer, entre les Etats membres de la CIEC à l'occasion des réformes actuellement en cours, le rapprochement des législations en cette matière,

constatant la tendance générale, dans tous les Etats membres de la CIEC, à faciliter la conclusion du mariage, ainsi qu'à maintenir la validité du lien matrimonial,

recommande aux législateurs des Etats membres de la CIEC de s'inspirer des principes suivants, approuvés par l'Assemblée générale de la CIEC lors de sa réunion de Vienne le 8 septembre 1976 :

I.

1. Aucun empêchement au mariage ne peut être fondé sur la race, la nationalité ou la religion.
2. Le mariage ne peut être subordonné à une autorisation administrative ou à une justification de la situation professionnelle ou militaire.
3. Le mariage ne peut être subordonné aux résultats d'un examen médical.
4. Le divorce, quelle que soit la cause pour laquelle il a été prononcé, ne peut constituer un empêchement, même temporaire, au remariage.

II.

5. Ne doivent être admises à contracter mariage que les personnes dont l'âge fait présumer qu'elles ont atteint un stade suffisant de maturité physique et intellectuelle; cet âge ne peut être inférieur à 15 ans.
6. A l'égard du mineur, le consentement qui est requis de la personne ou des personne exerçant l'autorité parentale peut être remplacé par une décision judiciaire fondée sur l'intérêt du mineur.

III.

7. La célébration du mariage ne peut être subordonnée à des publications préalables.
8. La faculté de célébrer le mariage en une forme purement civile doit être garantie.
9. Le mariage par procuration ne peut être admis que dans des cas exceptionnels et si l'un des époux est présent.
10. Le mariage posthume ne peut être admis.

IV.

11. Un mariage doit être tenu pour valable tant qu'il n'a pas été déclaré nul par une décision judiciaire.
12. Les causes de nullité doivent être réduites au minimum.
13. L'action en nullité de mariage ne doit être accordée qu'à un nombre très restreint de personnes.
14. La nullité, sauf en cas bigamie ou d'inceste, ne peut plus être demandée si la mariage a duré plus d'un an. En cas de bigamie, la nullité ne peut être demandée lorsque le premier mariage est dissous.
15. La déclaration de nullité ne doit produire d'effets relatifs à la personne des époux que pour l'avenir et ne doit pas entraîner l'illégitimité des enfants.